

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.
Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-
évre 7 korona. Egyes szám ára 30 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium;
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

1848:XX és katolikus autonómia.

... A vallási béke ápolására a katolikus autonómia megvalósítását a kormány programjába vette, valamint az 1848:XX. t.-cikk teljes végrehajtását. Ezt jelentette az országgyűlésen az új miniszterelnök bemutatkozó beszédében. Valóban, az 1848:XX. t.-cikk minden oldalról kívánt teljes végrehajtásának szükségképeni következménye a katolikus autonómia, mert annak a tökéletes egyenlőségnek, amit az 1848:XX. t.-cikk 2. §-a a bevett vallásfelekezetekre vonatkozóan megállapít, nemcsak az a folyománya, hogy mindegyik bevett vallásfelekezet egyenlően részesüljön az állam anyagi támogatásában, hanem az is, hogy a rendelkezésére álló anyagi javak felett mindegyik egyenlő joggal rendelkezzen.

A kérdés tárgyalására — úgy látszik — hamarosan rákerülhet a sor. Nemcsak azért, mert a mostani kultuszminiszter előző minisztersége idején, épúgy, mint majd gróf Zichy János is, teljesen készen voltak a katolikus autonómiaról szóló törvényjavaslattal és csak külső körülmények miatt nem tárgyalhatták, hanem azért is, mert a miniszterelnök is úgy mondta, hogy e javaslatot még ezzel az országgyűléssel kívánja tárgyalatni, melynek életéből pedig valami sok nem lehet már hátra.

Sőt úgy lehet: épen csak ez az egy törvény alkotása fogja a mostani országgyűlés hátralevő életének emlékét megőrizni. Az „Alkotmány” című lap június 23-iki számában igen figyelemre méltó és magvas cikk szól e kérdésről, sürgetvén, hogy a kormány „a katolikus autonómia becikkelyezését ne halogassa és semmiesetre se hagyja a választójogi reform beterjesztése utáni időre”, mert „az autonómiát nyugodtan és jól meg lehet csinálni a választójogi javaslat előtt és nem lehet tudni, hogy a választójogi reform milyen következményekkel fog járni, előbb a parlamentben, később egész politikai életünkben”.

Az „Alkotmány”-nak a helyzet tiszta felismeréséből folyó ezen követelése ellen az ú. n. választójogi-blokk ujságjai: a Magyarország, a Pesti Hírlap, sőt még a Világ sem szóltak egy szót sem, a sürgetésről meg nem emlékeztek, amiből — mivel egyéb kérdésekben a kormányt támogató sajtóorganumok közt a vitatkozás napirenden van — azt kell következtetnem, hogy az „Alkotmány” eme követelése a kormányt támogató pártok közt már nem lehet vita tárgya, hogy a katolikus autonómia törvényjavaslata *előbb jön*, mint a választójog.

Nagyon is ideje tehát, hogy a katolikus autonómiával kapcsolatos kérdésekre ráirányozzuk a figyelmet, hogy az esetleg nagyon rövid idő alatt napirendre kerülő üggyhöz fűződő érdekeink biztosításáról kellőképen gondoskodhassunk.

Minekünk, kik az állam és egyház szétválasztásának elvi alapján állunk, mindenképen csak örömet okozhat, ha katolikus testvéreink autonómiája törvénnyel rendeztetik. Mi, akik féltékenyen őrizzük a magunk jogait, szívesen és lelkesedéssel üdvözlünk minden új szabadságot. S ha a felekezetközi viszonyokkal — különösen az állam részéről élvezett anyagi támogatás tekintetében — a katolikus autonómia kérdése semmi vonatkozásban sem állna, az egész autonómiai törekvésnek, mint ránk nem tartozónak, nyugodt és örvendő szemlélői volnánk.

Am ez a kérdés nem kizárólag a római katolikus egyház belső életét érinti. Hogy mi-
ben áll a katolikus autonómia lényege, atekintetben igen érdekes és tanulságos fejtegetéseket olvashatunk az „Egyházi Közlöny” 19. és köv. számaiban Dolenecz József tollából.

A kongresszus — mondja a cikkíró — „még mindig nem tudott kibontakozni a protestáns autonómiai eszmekörből. Még mindig a püspöki önkormányzati joghatóságban akar osztozkodni”. „A világi elem bevonásával nem alkotunk oly egyházi önkormányzati szervezetet,

melynek döntő joghatósága kiterjedjen a püspökök és egyházi jogi személyek személyi és vagyoni joghatóságára. De nincs is erre szükség. *Nem arra a vagyoni, nem azokra az intézményekre, joghatóságok gyakorlására kell nekünk katolikus önkormányzat, melyek a püspökök és a szerzetes rendek, valamint a káptalanok kezén vannak...* A katolikus autonómia azért szükséges, hogy az állami gondnokságot megszüntessük a katolikus vallás és tanulmányi alapok vagyona s azokból fentartott iskolák és intézetek felett és ezt a gondnokságot egy megválasztott katolikus egyházi és világi elemekből álló önkormányzati testületre bizzuk.

Valóban súlyos tévedés a katolikus autonómiát oly módon képzelni el, hogy a katolikus egyház kormányzata és igazgatása történjen a püspököt korlátozó autonom testület által. Ez merőben ellenkeznék a róm. katolikus egyház alkotmányával. A katolikus autonómia nem a híveknek a klérussal szemben, hanem az egyháznak az állammal szemben való autonómiáját jelenti.

Felfogásom szerint ez ellen senkinek sem lehet kifogása s legkevésbé nekünk, a széleskörű autonómia birtokában levő protestáns hitfelekezeteknek.

De arra — és ezért kell a katolikus autonómia ügyére nekünk is folyton figyelemmel lennünk — önmagunk iránt való kötelességünk vigyázni, hogy a bevett vallásfelekezetek közt teljes és tökéletes egyenlőséget megállapító 1848: XX. t.-cikkben kimondott nagy elv a katolikus autonómia megvalósulásával kapcsolatban háttérbe ne szoruljon s hogy ugyanakkor, mikor katolikus testvéreink megkapják az állammal szemben autonómiájukat, mi, evangéliomi hitfelekezetek, ne legyünk kénytelenek évenkénti megszavazástól függő alamizsnával beérni.

Követelnünk kell — s ez a kötelesség különösen az ország ügyeinek intézésére befolyást gyakorló s legkivált a kormányban résztvevő, meg azt támogató hitsorsosainkat terheli — a katolikus autonómiával junktim az 1848: XX. t.-cikk teljes és szó szerinti végrehajtását.

Figyelő.

Egyház

Az úrvacsorai három kérdés.

(Folytatás.)

Mottó: Próbálja meg az ember magát.
I. Kor. 11. 28.

A konventen az úrvacsorai három kérdés ellen történt váratlan támadás nem kis resensust keltett közöttünk érdeklődő egyháziak (nem csupán lelkészeket értve)

között. Az időszaki sajtó tárgyalta; Dr. Lencz Géza egyetemi tanár külön füzetben alaposan szövegezte a kérdéshez. Ahol alkalom nyílt erre, ott testületileg is szóvá tevődött s így a pesti egyházmegye lelkesi értekezletén, majd ennek révén a pesti egyházmegyén. Utóbbi arra az álláspontra helyezkedett, hogy a püspöki kar szövegezésének változatlanul meg kell maradnia, s megkereste az egyházmegyét, hogy amennyiben állásfoglalásuk megegyezik felfogásával és meggyőződéssel, a kérdést tárgyalják, benne állást foglaljanak s állásfoglalásuk eredményét a liturgiai bizottsággal közöljék.

Mi előbb lelkeszkörileg próbálkoztunk foglalkozni a kérdéssel; de a háborús viszonyok miatt nem tudtunk összejönni. A pesti egyházmegye megkeresésére debreczeni egyházmegyénk április 24-én tartott közgyűlésében nyilvánította állásfoglalását, minekutána előző napon a szokásos előértekezletén bőven eszmecserezett fölötte.

Debreczeni egyházmegyénk állásfoglalása e kompromisszumos határozatban szövegeződött le:

„Egyházmegyei közgyűlésünk, híven az 1904 április hó 12-én liturgiai ügyben hozott 31 számú határozatában kimondottakhoz, megkívánja, hogy az úri-szent vacsora kiszolgáltatásakor az ősrégi bünvalló ima, az egyaránt kötelező három kérdés, absolutorium s felhívás a szent asztalhoz járulásra, föltétlenül mindenütt egyforma legyen s lelkész ezeket mindig olvassa; a három kérdésre lelkész is megfelelően okvetlen így: Mindezeket én is hiszem és vallom“.

Kívánja, óhajtja, követeli, hogy a felteendő három kérdés a biblia és konfesszionális könyveink tanításának teljesen megfelelően szövegeztessék, s ha már általánosabb óhaj igényli, hogy a most érvényben levő három kérdésünk betűszerinti alakjában módosuljon, ám legyen; de különben ősi református, evangéliomi hitünkéből s vallásos meggyőződésünkéből egy jöttányit is engedni hajlandók nem vagyunk.

S mert az úrvacsorai három kérdés megszövegezésével az egységes liturgia ügy új stádiumba lépett, ki-jelenti közgyűlésünk, hogy a kérdés elhamarkodott megoldásába éppen nem tudna belenyugodni; azért a maga részéről kiküld egy bizottságot, hogy a három kérdést az imént érintett alapelvek szem előtt tartásával szövegezzék meg, terjessze egyházmegyénk elé, hogy innen viszont a főtiszteletű egyházkerület útján a liturgiai bizottsághoz az egybeülendő zsinat idejére eljuthasson. A bizottság tagjai lesznek: Dávidházy János, Dicsőfi József, F. Varga János, Jánosi Zoltán, dr. Kesserű Lajos és Nagy József.

Végül a már jelzett 31/904 számú az egyetemes liturgiai bizottsághoz annak idején fölterjesztett határozatunkat teljes egészében a bizottság nagybecsű figyelmébe ismételtelen melegen ajánlva, fölhívjuk különösbbe is azon pontjára, amelyben kimondotta egyházmegyénk, hogy a hétköznapi isteni tiszteletek is biblia olvasással legyenek összekötve; és azt a záró pontját, hogy „a sákramentumok kiszolgáltatása föltétlenül, az utolsó

jöttáig teljesen kötelező erővel egyöntetűvé tétessék hazai magyar református egyházunkban.

Ezen határozatot a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésre azzal a kéréssel terjeszti fel egyházmegyénk, hogy az úrvacsorai három kérdésnek — amelyben kardinális hittételeinknek tisztán kifejeződve kell tükröződniök — ügyét, megszerkesztését ajánlja a társegyházmegyék figyelmébe melegen s hívja föl őket a kérdés alapos, világos, s mindenképpen megnyugtató rendezésében való buzgó részvételre.

Kompromisszumosnak neveztem ezt a határozatot azért, mert e sorok írójának, mint előadónak az eredeti javaslata az volt, hogy már most pozitíve foglaljon állást egyházmegyénk a pesti egyházmegye főlhívásának megfelelően. S bár az előértekezleten rámutattam a kérdés történelmi fejlődésére, egyebek közt arra, hogy már 1904-ben valamennyi egyházmegye, így a miénk is megkérdetelt s nyilvánította is — amint csak imént reprodukáltuk — véleményét s arra, hogy 1910-ben egy közbeeső felterjesztésünk felett a konvent, mint már akkor túlhaladott álláspont felett napirendre tért s így hasztalan fogunk mi javasolni újabb bizottsági munkalatot, vagy pláne egyházmegyénkenti hozzászólást, minden felsőbb fórum azzal fog javaslatunk fölött napirendre térni, hogy a kérdés már túlnőtt a bizottsági és egyházmegyékkénti tárgyalások keretén s retrográd lépésre nem lesz kapható egy fórum sem: a határozati javaslatom ellenzői azzal érvelve, hogy az úrvacsorai három kérdés megszövegezésével eddig még nem látott új stádiumba lépett az egységes liturgia ügye, ezért is nehogy a nagyfontosságú kérdés elhamarkodottan oldassék meg, az egyházkerület útján tétessék le az egyházmegyékhez megfontolás, alapos tanulmányozás, véleményezés s általában időnyerés, érlelődés, a közhangulat megnyugtató pontra juttathatása végett. Ennekem alkotmányos tisztem volt, meghajolni a többség akarata előtt. Így jött létre egyházmegyénk imént reprodukált határozata.

E határozat az egyházkerületen az előadó főjegyző által inaugurált abban a téves felfogásban részesült, mintha egyházmegyénk a püspöki kar kompromisszumos három kérdését teljes egészében a magáévá tette volna; holott világos, hogy ezt nem cselekedte, hanem — a kérdés nagyfontosságára s a liturgia ügyének új stádiumba jutására tekintettel, újabb megfontolásra sarkalás céljából (hiszen a kérdés fölött végre is csak a zsinat fog még érvényesen dönteni s addig van, lehet idő csak sietni nem kell), rámutatva már 1904-ben elfoglalt álláspontjára s arra, hogy abból soha semmi szín alatt nem hajlandó engedni semmit, — s rámutatva arra, hogy az úrvacsorai három kérdés dolga megérdemli, hogy alapos elbáránsban részesüljön, éppen azért a maga részéről ezt bizottságilag is tárgyalatni kívánja, bármi sorsa legyen is különben bizottsága munkalatának — azt kéri az egyházkerülettől, hogy hasonló eljárás stb.

végett tegye le a három kérdés dolgát az egyházmegyékhez.

Az egyházkerületi tárgyalással — bár nem egy ponton igazán kihívó hangok, vélekedések hangzottak el — nem akarok részletesen foglalkozni; csak futólag kívánom följegyezni, hogy azt a nézetet, amely szerint még az egyházközségek is megkérdendők lennének a három kérdésre nézve, szép elvi, de a kérdés mostani stádiumában is már igazán túlhajtott álláspontnak tartom, azért nem szavaztam mellette; de meg azért is, mert egyházmegyénk fölterjesztésében erről egy hanggal sem emlékeztünk s így privát véleménynek kellett minősítenem.

Az egyházkerület — egy pár igazán sajátos ízű felszólalást is meghallgatva (p. o. ilyen alaptónusúakat: „el is maradhatna a három kérdés“, meg „minek feszegetni ilyen dolgokat!“) szavazással döntött a kérdésben; holott — mint már idéztük — a konvent 140/915 számú állásfoglalása, véleménye is az, hogy az úrvacsorai három kérdés oly fontos „amelyet erre vagy arra való többségi szavazattal dönteni el az elérendő cél érdekében nem kívánatos“.

Am emlékezetnek okaért jegyezzük fel, hogy a püspöki kar kompromisszumos szövege mellett azért szavaztak kerületi közgyűlésünkön többen, mert püspök urunk hangsúlyozottan kijelentette a zsinat 1904/7890 jegyzőkönyvi számú határozatával egyezően, hogy a megalkotandó Agendás könyv úgy sem lesz feltétlenül kötelező, hanem csak arra való lesz, hogy „lehetőleg klasszikus liturgiai kötött formulákat és szabad szertartási beszédeket és imákat tartalmazva, az egységes liturgia gyakorlati előkészítésének eszköze legyen“.

Eszerint az az óhajunk, hogy Magyarországon bármely kálvinista templomban egy azon hitvallás mellett vegyük a szent vacsorát, soha teljesülni nem fog. És akkor bátran kérdezhajjuk a telivér franciával: Pour quoi ce grand bruit, pour une petit omelette?!

Hanem hát már úgy vagyok vele én is, mint az én eredeti határozati javaslatomat ellenző barátom, hogy ha szinte meddő marad is a munkánk, történelmi dokumentum lesz a felől, hogy az úrvacsorai három kérdés könnyű eldöntésébe nem törődünk bele. S el is lehet készülv mindenki arra, hogyha általános, közmegnyugtatókeltően nem sikerül a kérdést megoldani, a mi egyházvidékünk marad inkább rendíthetetlenül a három kérdés ősrégi alakja mellett semhogy bibliai és konfessionális hitvallásából egy jótányit is engedjen.

S mert az egyházmegyénk bizottsága kétségkívül összeül és foglalkozni fog e kérdéssel, ha már csak az imént jelzett dokumentum megalkotása végett is, a liturgiai bizottság, a püspöki kar eredeti s a két bizottság kompromisszumos javaslata után, miket előbb betűről-betűre reprodukáltunk, ide iktatom még a Dr. Lencz Géza formuláját. (L. Az úrvacsora kérdése. A református konventi vita megvilágosítására című füzet

32-ik lapján alúl), melyről azt mondja, hogy ő ezt taná helyesnek „anélkül, hogy azzal mint indítvánnyal lépne fel.” „A keresztyén hitnek megfelelő lenne pl. — szerinte — ez a formula:

„Hiszitek-é, hogy az Istentől igazságban, szentségben és ártatlanságban teremtett első embernek esete miatt ti magatok is mindenestől fogva bűnösök, gyarlók és esendők vagytok s büntetést, halált és kárhozatot érdemeltek?”

„Hiszitek-é, hogy Isten az ő szent Fiát az Úr Jézus Krisztust emberi testben elbocsátotta, ki ugyanazon testben érettünk eleget tevén, halálában a bűn és kárhozat erejét megtörte s vére hullásával számunkra új szövetséget hozott létre?”

„Hiszitek-é, hogy az Úrvaesora jegyeiben az Idvezítő halála a ti halálotok s feltámadása a ti feltámadástok lesz, azaz a bűntől megváltottan boldog örök élet osztályosai vagytok?”

„Igéritek-é, hogy háládatosságból egész élteteket az Úrnak szentelitek és már e jelenvaló világban — mint az Ő megváltottai az Ő dicsőségére éltek?”

Látnivaló, hogy a Dr. Lencz formulájában teljes egészében benne van a biblia alapján álló dogmatikus, a maga stylusának jellemző, egyéni sajátosságával; de hiányzik belőle teljes egészében a gyakorlati liturgus, bár próbálja is magát kimagyarázni a dogmatikus.

Az is látni való, hogy ő is átveszi az ígélet és fogadástételt, amit részünkről, egyénileg, éppen a gyakorlati élet nézőpontjából nem tudunk akceptálni.

F. Varga Lajos.

(Vége következik.)

Iskola

A férjhezment okleveles tanítónéknak tanítónőként alkalmazása ellen.

Ausztriában évekkal ezelőtt olyan törvényt is hoztak, vagy talán a vallásügyi miniszter olyan rendeletet adott ki: hogy az oklevéllel bíró férjhez ment nők tényleges tanítónőként ne alkalmaztassanak.

Nem ismerem az érveket, melyeket a férjhezment okleveles tanítónéknak tényleges tanítónői alkalmazása ellen Ausztriában felhoztak, csak sejtem, hogy az lehetett a főérv, hogy a feleség csak legyen feleség, gazdasszony és anya. Elég szép és nagy hivatás ez egy nőnek. Hogy ezen hivatásai mellett, tanítónői kötelességét is hiven teljesíthesse, az ki van zárva. Mert meggondolandó, hogy a kis gyermekes anya, mint tanítónő, legalább egy hónapig ilyen munkára nem alkalmas. Igaz, ha férje tanító, helyettesítheti, de vajjon képes-e jól helyettesíteni, mikor ily esetben a saját osztályaiban lévő iskolásokat sem taníthatja oly jól, amint szeretné, amint kellene. Mert a férj ilyenkor nyugodtan nem taníthatja sem a maga, sem a felesége osztályaiba járó iskolásokat. Avagy nem a tanítás kárára van-e ez? Valljuk meg őszintén, az ilyen tanításban nincs köszönet. A tanítás ideje alatt a tanítónak testtel, lélekkel mindig

ott kell lenni tevőlegesen működve az iskolában, ha azt akarja, hogy kellő eredményt tudjon felmutatni.

Hát az a tanítónő édesanyja, kinek esetleg 2—3 kis gyermeke a szobában anyai felügyelet nélkül van — leszámítva a kis szabad óráközöket, ha hallja gyermeke sírását, nyugodtan taníthat-e? avagy minden erősebb sírásra menjen-e hiva, avagy hivatlanul gyermekéhez? Hátha lakása messze van az iskolától annyira, hogy az óráközöket sem használhatja fel kisdede megnézésére a tanítási idő végéig; avagy nem lesz-e nyugtalan az a tanítónő és vajjon cum animo nyugodtan taníthat-e? Természetesen nyugodt nem lévén, nyugodtan, lelkesültséggel nem taníthat.

Avagy vajjon ebben a folyton idegesebbé lévő világban, mely idegességet némelyek a túlterhelt tananyag folytán megfeszített szorgalom következtében az iskolában nyernek; a tanítónő az említett izgalmak miatt nem lesz-e idegesebb, aminek az árát első ízben ő maga, másod ízben az iskolások, harmad ízben saját csecsemője fogják keservesen megadni.

Tönkre megy a tanítónő idege mind. Élet lesz-e így élni? Az b zony már nem lesz élet, csak nyomorúság. Az ideges tanítónő ingerlékenysége, felbosszankodása miatt a fegyelmet sem tudja kellő módon gyakorolni és legközvetlenebbül ártalmára van a saját kisdedének.

Már ezek miatt is meg kellene tiltani azt, hogy férjes tanítóné tanítónő lehessen.

Csak az anyagiok, mely az okleveles tanítónéknak tanítónőként alkalmazása mellett szólhat.

De ha meggondoljuk, hogy vannak elég szép számmal leányok, kik elvégezvén a tanítónőképezdét, megszerezték a tanítónői oklevelet és azok nem tudnak bejutni tanítónőnek; férjhez menetelökhöz e rémséges háború után még kevésbé lehet reményök, holott közülök legtöbbben a tanítónői oklevélre vannak utalva, hogy tisztességesebben megélhessenek, esetleg özvegy anyjokat és testvéreiket tarthassák: bizony megesik szívünk az ilyeneken. Hivatásból, nemcsak kenyérkeresetből választották magoknak a tanítónői pályát, s boldogoknak éreznék magokat, ha céljokat elérhetnék és tanítónői állást nyerhetnének, de a férjes tanítónők miatt nem érhetik el céljukat többen.

Majdnem minden amellettt szól, hogy a férjes tanítónők alkalmazása, főként míg kis gyermekeik vannak, a tanításra nézve káros. Tehát férjes nő tanítónő ezután ne legyen, vagyis férjes nő ne válasszassék tanítónőnek. Akik most tanítónők, azok végkielégítésben részesíttessenek. Férjeik elhalása után az ilyenek nagyobb gyámdíjban részesíttessenek, mint azok a tanítónők, kiknek nincs tanítónői oklevelök és nem voltak tanítónők. **Sófalvy.**

Közélet

Ki legyen diákonissza?

Minden diákonissza-otthon előírja az intézet kötelekébe való léphetés föltételeit. De az ott előirtakon kívül még egész sereg kérdés merülhet föl. Nem is árt ezeket a kérdéseket megfontolás tárgyává tenni, mert a meggondolatlan belépés nem kívánatos.

Ki legyen hát mégis diakonissza, ki kérje a próba alávettetését azok közül, akikben megvan a külső föltétel?

Az, akit a Megváltó magasztos példája, szívének jósága, embertársainak szeretete kényszerít az irgalmas-ság gyakorlására. Hány hívő, szeretettől áthatott lélek szeretne jót tenni és nem tud így célhoz jutni, amint óhajtaná. A diakonisszának van erre módja, tehetsége és bőséges alkalmá. Bőséges alkalom van reá, hogy a hit jó cselekedetekben legyen munkás. De éppen ezért folytonos akadályokba ütközik s lehetőleg rövid idő alatt búcsút vesz, aki csak azért kísérletezik a diakonisszasággal, mert maga sem tudja eltalálni, vajjon mihez fogjon hát? Igen, csak az legyen diakonissza, akit a Krisztus szerelme kényszerít erre (2. Kor. 5, 14.), mert a kétfelé sántikáló, önző lelkek csakhamar csalódva érzik magukat, önmagukon tapasztalván, hogy két úrnak szolgálni lehetetlen (Máté 6, 24.). Ha valahol, úgy itt van szükség arra, hogy aki a Jézust akarja követni, az vegye föl az ő keresztyét, tagadja meg önmagát is, úgy követheti (Máté 16, 24.). Igen, mert az önző emberre keserű csalódás vár, a csalódott ember pedig, hogy magát veszteségeért kárpótolja, igen könnyen a Judás bűnébe sodródik.

A diakonissza-otthonok jelszava és mindennapi életeleme: az imádság és a munka. Imádkozzál és dolgozzál. A jó diakonisszában ott lobog a Mária alázatos, élőhitével Mártha serény, kitartó szorgalma. Úgy, hogy aki csak gondnélküli, kényelmes jövőt akar biztosítani magának, az ezt nem annak a Mesternek a serény szolgálói táborában találja, aki magáról is ezt mondotta: „Az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, én is munkálkodom!” A diakonisszák buzgón követik Urunk parancsát: „Kérjetelek és adatik néktek”, de tudják azt is, hogy nem elég összekulcsolt kezekkel ezt mondogatni: Uram! Uram! hanem teljesíteni kell a mennyei Atya parancsát is (Mt. 7, 21.). Így tehát, aki az Úrnak való szolgálat alatt üres ábrándozást vagy csupán imádkozó közösséget ért és akar, az nem lesz soha jó diakonissza, mert az, akinek ő szolgálni akar, akinek példáját akarja követni, az egyenesen azért jött, hogy Ő másoknak szolgáljon (Máté 20, 28.). De mennyi örömet, mily megszentelt boldogságot talál az áldozatra, önmegtágadásra kész hívő lélek ebben a szolgálatban. Aki nem összeférhetlen természete miatt igyekszik menekülni környezetéből, hanem inkább a békételenkedő, háborgó szívet igyekszik lecsendesíteni a szelid szeretet erejével.

Szóval, aki diakonissza akar lenni, az legyen hírnevében, erkölcsében feddhetetlen; az imádságban és munkában kitartó; szelidségben és alázatosságban gazdag: szeretetben, türelemben kifogyhatatlan; engedel-mességben, szolgálatban készséges; hitében józan, cselekedetében Krisztustól vezérelt; lelkében, testében erős. Ez pedig nem sok, mert az az Úr, aki a föltételeket az Ő szolgálatában elénk állítja, ugyan Ő ezek teljesítésére Szentlelkét is adja, hogy Pál apostollal mi is dicsekedhessünk a mi erőtlenségünkben (2. Kor. 11, 30.) s hálaadással, szívbéli örvendezéssel mondhassuk gyengeségeink érzetében is: „Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít”. Igaz, sokszor megfáradunk, talán a csüggedés is kísértetbe akar vinni, de ha hitünk erős, éppen ezekben az órákban valósul rajtunk a próféta szava: „Hát nem tudod-e és nem hallottad-e, hogy örökkévaló Isten az Úr, aki teremté a föld határait? nem fárad és nem lankad el; végére mehetetlen bölcsessége! Erőt ad a megfáradottnak és az erőtlén ere-

jét megsokasítja. Elfáradnak az ifjak és meglankadnak, megtántorodnak a legkülönbek is; de akik az Úrnak bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sas-keselyűk, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el!”

Miért ne lennél hát diakonissza?

Makay Lajos.

Halottaink

Zsigmond Ferenc ártándi nyugalmazott lelkipásztor folyó hó 22-én, 67 éves korában Debreczenben csendesen elhunyt. Az elköltözött derék férfiú 1849 októberében született Máramarosszigeten, ugyanott végezte elemi és középiskolai tanulmányait és a három évi bölcséletet. A theológiát Debreczenben hallgatta. Tanulmányai végzésével 1875. évben Nagyváradon lett vallásnár és 1884-ben Ártádon lelkipásztor. Harmincegy évre terjedő munkássága alatt 600 lelkes kis gyülekezetét tapintatos, bölcs és erélyes vezetéssel kiemelte az anyagi zavarokból, s oly biztos alapra helyezte, amely céltudatos továbbfejlesztéssel áldásos virágzást fog eredményezni. Gyülekezetének nemcsak sáfára, hanem pásztorja és atyja is volt, aki jóságával és szeretetével egyaránt elárasztotta a híveket, úgy, hogy amikor temetése napján megkondult a távoli kis falusi harang, volt hallgatói bizonyára sok könnyet hullattak az öreg lelkész elhunytá felett, amiképen mi is megindultsággal kísértük utolsó útjára vándortársunkat, a hithű lelkipásztort, az odaadón szerető páratlan jó testvért a Czegléd-utcai temetőbe.

Dulházy Kálmán kabai református igazgatótanító folyó hó 14-én, életének 50., házasságának 26. évében hosszas szenvedés után elhunyt. Nagy tevékenységű, a társadalmi élet sok ágában fáradhatatlan munkás volt azonkívül, hogy a reá bízott kicsinyeket gondosan vezette az ismeretekben. Elhunytát özvegye, két leánya, édes anyja, valamint a kabai nagy egyház méltán gyászolja, közegyházunk pedig egyik buzgó munkásának elvesztésén kesereg. Legyen áldott emlékezetük!

Különfélék

Palesztina.

A keresztes háborúk lezajlása óta a szentföld török kézen van. A világháború újabb fordulata óta a vérrel írott nevek közé ellenségeink be akarják írni a békesség fejedelmének szülőhonát is és tárgyalásokba bocsátkoznak az elfoglalandó Palesztina miként való igazgatását illetőleg. A kérdést olyan aktuálisnak tartják, hogy a pápa is élénken érdeklődik iránta, a francia zsidók pedig heves tollharcot vívnak a visszatelepedés felett aszerint, ahogy a liberális, vagy az orthodox irányhoz tartoznak...

Milyen szép lett volna a szentföldet a keresztyén országok népeinek még a béke napjaiban megszerelni; nem fegyverrel, hanem megegyezés útján a szeretet meggyőző hatalma által. A keresztyénség újraeledését idézhette volna elő ez a fenkölt tény s a felekezeteknek egymáshoz való közeledése lett volna bizonyos az eredmény. A szentföldön, mint az ősi hajlékban testvéri szeretetre ébredhettek volna a különböző keresztyén nemzetek és egyházak.

Úgy látszik azonban, hogy ily magasztos eszme befogadására korunk és keresztyénségünk gyöngé. □

Uj konventi titkár. Az egyetemes konvent elnöksége a konventi titkári állásra Hörömpő Dezső konventi számvevőt nevezte ki. A kinevezett nagyszorgalmú titkár Debreczenben, kollégiumunkban végezte jeles eredménnyel theologiai pályáját s az egyházi adminisztrációba a tiszántúli püspöki hivatalban vezetett be. Elöléptetése alkalmából szívvel üdvözöljük és munkásságára áldást kívánunk.

A tiszáninneni egyházkerület folyó hó 14-én tartott közgyűlése a b. e. Novák Lajos halálával megüresedett gyakorlati theologiai tanszékét dr. Makkai Sándor vajdakamarási lelkésszel töltötte be. A megválasztott professzornak szívvel gratulálunk.

Tanítói jubileumok. A Tanítók Lapjának folyó évi 12. száma vezető helyen méltatja Lévay Imre hajduböszörményi tanító érdemeit abból az alkalmából, hogy ez iskolai év végén töltötte be tanítói működésének 40. évét. Ugyancsak ez a szám megemlékezik arról, hogy az „Alsószabolcs—hajduvidéki református egyházmegyei tanítóegyesület” 1917 június 12-én tartott gyűlésében a „Magyarországi Tanítók Eötvös alapja” részére az „Ösztöndíj és Segélyalap” céljaira „Simon Károly alapítvány” címen az ő 40 éves közhasznú tanítói munkásságának évfordulója alkalmából 200 koronás alapítványt tett. Mindkét jubiléumot, kik közül az utóbbi országos nevű s akik egyházkerületünknek büszkeségei, tanítóinknak tipikus mintái, őszintén és melegen üdvözöljük, kívánván rájuk és öveikre az Úr bőséges áldását. Vivant et floreat.

Áttérés. A háromszékmegyei Kőkös községben a görögkeleti vallásúak sűrű csoportokban kezdenek áttérni a református és unitárius egyházba.

Kitüntetett tábori lelkész. Jávor János dunavecsei vallástanító jelenleg tábori lelkészt a király a kardok egyidejű adományozása mellett, a signum laudisszal tüntette ki.

Az evangélikus lelkészekért. Kapi Béla evang. püspök körlevélben hívta fel az egyházi felügyelőket, hogy minden egyházban tartsanak gyűlést, amelyen elnököljenek és terjesszék elő a lelkészek fizetésének kb. 30%-os javítását. Ezzel a bölcs egyházi vezérferfiú levette lelkésztársai válláról azt a nehéz és kényes feladatot, hogy fizetésük emelését maguk kérjék.

A kolumbiai kormány (Délamerika) felkérte az ottani katolikus egyház vezetőségét, hogy kérje meg a pápát, hirdesse ki dogmaként a Szűz Mária mennybemeneteléről való ősi (!) keresztyén hitet.

Tájékoztató. Az egyetemes konvent 168—1916. szám alatt kelt határozatában engedélyezett s a Magyar Földhitelintézet által finanszírozott kölcsönös kölcsönökből a Magyar Földhitelintézettől még 1916-ban levont 1%-os tőketörlesztési részlet, bár az év végén történt a kifizetése, nem 1917-re, hanem 1916. évre számoltatott el, ha szinte némelyik egyház eljárás késedelmeskedése miatt csak 1917 január havában jutott is kézhez a kölcsön. Annál fogva az a feltevés, hogy a levont 1%-os részlet 1917. évre vonatott volna le, téves. Ezek után a kölcsönös kölcsönök után tehát 1917 június 1-re már a második annuitás volt befizetendő az egyházkerületi pénztárba. Erről a mellett a kérés mellett értesíti a pénz-

tári hivatal az érdekelt egyházakat, hogy a még be nem fizetett annuitást szíveskedjenek sürgősen beküldeni, mert a tartozást már is előlegeznie kellett a pénztárnak, ami az egyházkerületi pénztárt kamatveszteséggel terheli.

A Balatonszabadi hadiárva gyermekszanatórium megnyitása. A Zsófia Országos Gyermeksznanatórium Egyesület, amely humanitárius intézményeink sorában a legelső köze küzdötte fel magát, egy hatalmas alkotással lép a háború szerencsétlen beteg árváinak védelmezői közé. Nagyarányú áldozatokkal megépítette ugyanis Siófok szomszédságában Balatonszabadin a hadiárva első gyermeksznanatóriumát 225 ágygyal. Oly időben tehát, amikor a nemzeti gyermekvédelmi hajlék, amelyben a Balaton áldásaival és a tudomány erejével siet segíteni a nemzet örökre letűnt hőseinek beteg árváin. Az intézet összes helyei díjtalanok és mindössze csak azt kell a bélyegtelen folyamodásokban igazolni, hogy az árva atyja a jelen háborúban elesett. A kérvények a Zsófia Országos Gyermeksznanatórium Egyesülethez VIII. Stáhly-u. 15. küldendők. Ezen kétségtől legirgalmasabb feladatokra hivatott intézet fentartási költségei érdekében fordul a gyermeksznanatórium az ország társadalmához oly kéréssel, hogy szegény és gazdag egyaránt nyissa meg szívét és gondoljon némi adománnyal azokra a szerencsétlen beteg árvákra, akiknek megmentését tűzte feladatául a Balatonszabadi hadiárva Gyermeksznanatórium. Adományokra íveket a gyermeksznanatóriumi központ küld, hol a folyamodáshoz szükséges orvosi bizonyítvány minta is megszerezhető.

Tartalom: Figyelő, 1848: XX. és katolikus autonómia. — Egyház: F. Varga L., Az úrvacsorai három kérdés. — Iskola: Sófaly, A férjhezment okleveles tanítónéknak tanítónőül alkalmazása ellen. — Közélet: Makay L., Ki legyen diakonissza? — Halottaink. — Különlélek.

Pályázati hirdetés.

A hegyközpályii református egyház pályázatot hirdet orgonista-kántortanítói állásra. Javadalom: tanítói fizetés: 8 hold 1000 négyszögöl szántó és rét legeltetési joggal, 1400 négyszögöl szántó beltelekben. Tüzifa-váltás 64 kor. Örletésre 12 kor. Ismétlősök oktatásáért 50 korona. Tandíjkárpótlás 323 kor. Fizetésekiegészítő államsegély. Kántori fizetés 33-60 kor. Búzaváltás 176 kor. Borváltás 100 kor. Stóla nagy temetésnél 4 kor., kis temetésnél 2 kor. Természetbeni lakás, kerttel. Kötelesség: I—VI. vegyes osztályok tanítása egyházkerületünk tanterve szerint, ismétlősök oktatása, orgonista-kántori teendők végzése, dalkar, jegyzőkönyvek vezetése, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése, egyháztársadalmi munkában segítés. Pályázhatnak református tanítók július 31-ig, kellően felszerelt kérvénnyel. 800 kor. fizetéssel, lakással, kerttel, egy évre ideiglenesen orgonázni tudó tanítónő is alkalmaztatik, kilátással a felállítandó II-ik tanítói állás elnyerésére. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. **Fördös Dezső**, református lelkész.

590—1917. gtv.

Pályázati hirdetés.

A református kollégium gazdasági tanácsa pályázatot hirdet a kollégiumi pénztárban megüresedett pénztári tisztii állásra. Pályázhatnak képesítési bizonyítvánnyal rendelkező, református férfiak. A pályázati kérvényhez a következő okmányok csatolandók:

1. képesítő bizonyítvány,
2. keresztlevél,
3. az esetleg eddig teljesített szolgálat bizonyítványa,
4. katonai kötelezettségre vonatkozó igazolvány,
5. erkölcsi bizonyítvány.

Az állás javadalmazása a következő:

- a) törzsfizetés . 1380 K,
 - b) lakbér . . . 600 K,
 - c) személyi pótlék 300 K, összesen 2280 K.
- Ezenkívül öt évenként öt ízben 300—300 K.

korpótlék. A másutt töltött hasonállású szolgálati évek egészen, a más téren töltött évek felerészben számíttatnak be. Teendőit a pénztári kezelési szabályzat határozza meg. A megválasztandó jogos és kötelezett tagja a kollégiumi tisztviselők nyugdíjintézetének. Hivatali biztosítéka 2000 K. A kollégiumi gazdasági tanácshoz címezendő pályázati kérvény f. évi július hó 15-ik napjáig a református kollégiumi tanácsjegyzői hivatalba adandó be.

Debreczen, 1917 június 21.

**A református kollégium
Gazdasági Tanácsa.**

Pályázat.

A siteri református orgonista-kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. — Évi javadalom: 1. szántóföld, rét, erdő, összesen körülbelül 16 katasztrális hold. 2. Az összes természetbeni járandóság konventi megállapítás szerint 799 kor. 76 fillér készpénzben fizetve. 3. A fizetést kiegészítő államsegély oklevelesek részére 366 korona. 4. Gróf Vaý-alap kamata 25 kor. 5. A községi erdőből két illeték fa, melyet kivágnak és hazahordatni a tanító tartozik. 6. Az ismétlő iskolások tanításáért a községtől 30 kor. 7. Az egyházi jegyzőségért 20 kor. 8. Stóla énekszós temetésért 2 kor., a lelkésszel együtt végzett temetésért 4 kor. 9. Lakás természetben, nagy kerttel, termő gyümölcsfákkal. 10. A földek, rétek és erdő adóját az egyház fizeti. Mellékjövdelem a hitel és fogyasztási szövetkezetek könyvvezetése. Kötelesség: a három felsőbb mindennapi vegyes osztály és ismétlő iskolások tanítása

a tiszántúli egyházkerület tanterve szerint; az egyházi jegyzőség; lelkész helyettesítése és kanonikus órák végzése. Pályázhatnak július 22-ig okleveles református férfi tanítók, valamint tanítójelöltek, sőt tanítónők is ideiglenesekül. Az állás megerősítés után azonnal, de legkésőbb szept. 1-én elfoglalandó.

Siter (Bihar m.), 1917 június 22.

Református lelkészi hivatal.

Pályázat.

A vas megyeri református helyettes kántortanítói állásra július tizenötödiki határidővel pályázat hirdettetik.

Javadalom: Ezer korona havi előleges részletekben; stóla és lakás. Mellékjövdelem: három-négyszáz korona.

Kötelesség: az összes tanítói s kántori teendők végzése.

A megválasztás az 1917—18-iki iskolai év tartamára szól.

Az állás szeptember elsején haladéktalanul elfoglalandó.

Vas megyer, Szabolcs megye, u. p. helyben.

2—2

Református iskolaszék.

Már megjelent!

Páhy József gyakorló lelkész, jelenleg tartalékos cs. és kir. református táborigazgató lelkész

„A gyakorlati lelkigondozás körvonalai a gyülekezeti élet fontosabb területein“

című munkája. A műről felesleges többet mondanunk, mint azt, hogy ennek kiadását a nemrég elhunyt b. e. **Novák Lajos**, sárospataki gyakorlati theol. tanár, aki a munkát kéziratban átolvasta, — a legmelegebben ajánlotta. A tiszta jövdelem egyrésze a sárospataki főiskola javára fordítatik.

Ára füzve K 4-80, kötve K 7-20.

„Erős várunk nekünk az Isten“.

Emlékfüzet és Utmutató a reformáció négyszázados évfordulóján az iskolákban tartandó ünnepélyekre.

Összeállították: **Szeghalmi Gyula** tanító és **Tóth József** körösladányi lelkész.

Vizsgai jutalomkönyvül is alkalmazható.

Egyes példány ára 64 fillér.

Tömegesen: 10 drbnál per 62 fillér, 25 drbnál 60 fillér, 50 drbnál 58 fillér, 100 drbnál 56 fillér.

Megrendelhetők a kiadóknál:

Hofmann és Kronovitz

könyvkiadóhivatalában

Debreczen, Ferenc József-ut (Piac-utca) 49. szám.

Az intelligens magyar úri közönség
napilapja a
BUDAPESTI HIRLAP.

Harminchét éves rendületlen és változatlan programja: **A magyarságért.** Ezt állja és tartja és küzd érte idegen áramlatoknak minden rohamával szemközt. — **Programcikkei** egységes politikai gondolat emelkedett megnyilatkozásai. — **Tárcacikkei, regényei** irodalmi értékűek és szórakoztatók. — **Tudósításai** frissek, kimerítőek és megbízhatók. — **Szerkesztésében** izléses, komoly és gondos. — A **Budapesti Hirlapnak**, mely július elsejével új előfizetést nyit. Előfizetési ára: egész évre 38 korona, félévre 19 korona, negyedévre 9 kor. 50 fillér, egy hónapra 3 korona 30 fillér. A kiadóhivatal címe: Budapest, VIII. Röck-Szilár-utca 4. szám. ++++++

KÖNYVUJSÁG

Tanulmányok, bírálatok és ismertetések a magyar és külföldi irodalom köréből.

Szerkesztik CZEGLÉDY SÁNDOR pápai ref. theol. akad. tanár Lic. FIZELY ÖDÖN, aranyosmaróti ev. lelkész és SZIMONIDESZ LAJOS, nagybörzsényi ev. lelkész.

Megjelenik
július és augusztus hónapok kivételével minden hó 15-én és 30-án.

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 10 KORONA

Kiadja: **Scholtz Testvérek** könyvkereskedése Budapest, IX. Ferencz-körút 19., ahonnan bármely egyházi vagy világi irodalmi termék beszerezhető. Gondos kiszolgálás, előnyös feltételek.

Rövid idő alatt megjelenik!!

EMLÉKALBUM

a reformáció 400 éves évfordulójára.
Baltazar, Kenessey, Németh, Petri és Tüdös

püspökök és az egyházkerületi főgondnokok cikke, életrajza, színnyomatú arcképe, Kálvin élete, A reformáció története, Versek, A reformáció évszázados jubileuma, Táborigi lelkészek harctéri levelei stb. ++

Ára a vaskos kötetnek, melynek címlapját Luther és Kálvin dombornyomású képe díszíti 6 kor.

Minden 10 példányra 1 ingyenpéldánnyal szolgálunk. Minden eladott példány után +++++ 1 korona a Kálvineumot illeti. +++++

MEGRENDELHETŐ:

Hegedüs és Sándor könyvkiadóhivatalában
Debreczen.

A „HANGYA”

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya” igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya” kötelékében az 1915. év végén 1300 fogyasztási szövetkezet működött, amelyek összforgalma 60.000.000 korona volt.

Földmívelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

!! Most jelent meg !!

Baksay Sándor

összegyűjtött irodalmi dolgozatai. Sajtó alá rendezte Kéky Lajos, kiadta a Kisfaludy-Társaság. A 3 kötet ára portóval együtt K 25-20.

A gyakori. lelkigondozás.

Írta: Páhy József református lelkész. Ára portóval K 5.—.

Öt prédikáció.

A 400-ik évfordulóra. Írták: dr. Kecskeméty I., dr. Kenessey B., dr. Ravasz L., dr. Révész I. és Nagy Károly. Ára portóval K 2-20.

Határmesgyén.

Egyházi beszédek és imák a 400-ik évfordulóra. Írta: Paulik János ev. lelkész. Ára portóval 70 fillér.

Kaphatók:

Kókai Lajosnál

Budapest, IV., Kamermayer Károly-u. 3.